

Leraren voor morgen

LEERUITKOMSTEN OP STARTBEKWAAMHEIDSNIVEAU

MEI 2023

Voorwoord

Op grond van feedback op eerdere versies heeft de Werkgroep Werken met leeruitkomsten een lichte aanpassing gemaakt in mei 2023.

Dit is een dynamisch document, dat op grond van ervaringen en uitwisselingen op gezette tijden een update zal krijgen.

Inhoudsopgave

Leeruitkomstgebieden	1
Toelichting op de omschrijvingen	3
Keuzes in terminologie	4
LEERUITKOMSTGEBIED PEDAGOGISCH HANDELEN	5
LEERUITKOMSTGEBIED (VAK)DIDACTISCH HANDELEN	7
LEERUITKOMSTGEBIED (VAK)INHOUDELIJKE EXPERTISE	9
LEERUITKOMSTGEBIED ONDERZOEKEND HANDELEN	10
LEERUITKOMSTGEBIED PROFESSIONELE IDENTITEIT	11

Leeruitkomstgebieden

De startbekwaamheid van leraren (NLQF-niveau 6 en 7) en onderwijsondersteuners (NLQF-niveau 5) wordt door alle lerarenopleidingen beschreven in leeruitkomsten, aansluitend bij het opleidingsprofiel en de landelijk vastgelegde bekwaamheidseisen en kennisbases voor de betreffende onderwijssector.

De leeruitkomsten van het startbekwaamheidsniveau zijn te herleiden tot -of geordend volgens- vijf leeruitkomstgebieden:

- **pedagogisch handelen**
- **(vak)didactisch handelen**
- **(vak)inhoudelijke expertise**
- **onderzoekend handelen**
- **professionele identiteit**

Hieronder volgen overkoepelende (landelijke) omschrijvingen voor deze leeruitkomstgebieden. Die omschrijvingen zijn waar mogelijk ontleend aan de bekwaamheidseisen, nieuw is de explicitering van onderzoekend handelen en professionele identiteit. Onderzoekend handelen (zichtbaar maken van onderzoekend vermogen) ligt overal onder, maar wordt apart benoemd, omdat het direct raakt aan de gewenste kwaliteit en wendbaarheid van professionals in het onderwijs. Het leeruitkomstgebied professionele identiteit verbindt eigen normen en waarden van de onderwijsprofessional aan de maatschappelijke opdracht van het onderwijs, die steeds breder wordt.

De vijf leeruitkomstgebieden zijn verschillende **beoordelings**gebieden van wat in de praktijk altijd geïntegreerd voorkomt. Dat betekent dat het ondersteunende aanbod van een opleiding en de leeractiviteiten van studenten vaak integratief zullen zijn en dat opleidingen leeruitkomstgebieden kunnen combineren of anders ordenen in hun leeruitkomsten. Door het in de beoordeling te kunnen scheiden ontstaan veel mogelijkheden voor flexibiliteit en persoonlijke leerroutes.

Wat voegen de afspraken over deze leeruitkomstgebieden toe aan de landelijke bronnen (bekwaamheidseisen, kennisbases) die er al zijn?

De toegevoegde waarde van landelijke leeruitkomstgebieden betreft:

1. ondersteuning van opleidingen bij het formuleren van hun eigen leeruitkomsten door gebruik van de taal van leeruitkomsten
2. kwaliteitsbewaking van diploma door het vergelijkbaar maken van startbekwaamheidsniveau van opleidingen
3. ondersteuning van partnerschappen in het samen opleiden en professionaliseren
4. ondersteuning van leven lang ontwikkelen binnen het educatieve domein

Ad 1:

De overkoepelende formuleringen per leeruitkomstgebied zijn meer in de **taal van leeruitkomsten** gegoten. De landelijke bekwaamheidseisen en kennisbases vormen belangrijke onderliggers van de leeruitkomsten, maar zijn niet altijd geformuleerd in termen van **zichtbaar professioneel gedrag**. De overkoepelende omschrijvingen van de leeruitkomstgebieden in dit document gaan al richting leeruitkomsten door zichtbaar gedrag centraal te stellen (vandaar ook pedagogisch en (vak)didactisch *handelen*), maar specificeren nog niet naar **context**. Context kan zowel betrekking hebben op de **onderwijssector** (po, avo, vmbo, mbo, ho) als op **regionale kenmerken** (zoals taalsituatie,

arbeidsmarkt, stads- of plattelandskenmerken etc.). Leeruitkomsten vereisen een keuze in concretisering van de context(en) per opleiding/partnerschapsregio. De overkoepelende formuleringen in dit document bieden daarmee houvast voor opleidingen die bij het maken van eigen leeruitkomsten gebruik willen maken van (delen van) deze abstractere formuleringen.

Ad 2:

Het Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen heeft als belangrijk doel om verschillende leerroutes naar een diploma mogelijk te maken. De leeruitkomstgebieden beogen het **startbekwaamheidsniveau** (afstudeerniveau) van opleidingen inzichtelijk en **vergelijkbaar maken**. Daarmee wordt ruimte geboden voor **verschillende leerroutes** naar dat startbekwaamheidsniveau, terwijl de **kwaliteit** van het behaalde getuigschrift **identiek** is. Ook de verschillen tussen opleidingen in didactisch concept of opbouw van de opleiding naar het afstudeerniveau toe kunnen opgevat worden als verschillende wegen naar hetzelfde einddoel. Om ook leeruitkomsten van tussentijdse opleidingsfasen onder het startbekwaamheidsniveau te kunnen vergelijken is het Harmonisatie-instrument ontwikkeld, dat net als het Begrippenkader als apart document te vinden is bij Leraren voor morgen.

Ad 3:

De ontwikkeling op het terrein van **samen opleiden en professionaliseren** maakt het nodig dat er binnen partnerschappen goed zicht is op wat studenten waar (kunnen) leren. De leeruitkomstgebieden geven verschillende perspectieven om het met **werkveldpartners** gericht te hebben over **begeleiding en beoordeling op de vijf gebieden**, zoals de vraag waar onderzoeksbegeleiding plaatsvindt of verdieping in pedagogische aspecten. Voor de begeleiding op de werkplek creëert dat ook de mogelijkheid om studenten uit verschillende opleidingen te combineren, ook wanneer de studenten aan verschillende leeruitkomsten werken. Het is daarbij belangrijk steeds voor ogen te houden dat leeruitkomsten gericht zijn op de leerwegonafhankelijke **beoordeling** van wat een student heeft aan te tonen en daarmee veel ruimte laten voor het benutten van de werkplek om dat te doen.

Ad 4:

Leeruitkomstgebieden leveren een belangrijke bijdrage aan de verdere ontwikkeling van een **leven lang ontwikkelen** binnen het educatieve werkveld. Het benoemen van overeenkomsten en verschillen t.a.v. de vijf leeruitkomstgebieden voor niveau 5, 6 en 7 maakt het voor vervolgoopleidingen gemakkelijker om te bepalen wat de student al heeft aangetoond en wat de student nog te leren heeft. Dit faciliteert **loopbaanpaden** binnen het educatieve domein. Mede hierom zijn de gebieden onderzoekend vermogen en professionele identiteit toegevoegd, en wordt ook het gebied (vak)inhoudelijke expertise expliciet gemaakt, omdat dit bij vervolgoopleidingen het onderscheidende deel kan zijn. Ook in het kader van toekomstige nieuwe leergebieden is het nodig om inhoudelijke expertise apart te kunnen benoemen en aantonen.

Toelichting op de omschrijvingen

De formuleringen per leeruitkomstgebied zijn te beschouwen als overkoepelende, algemene omschrijvingen, die door opleidingen worden gekoppeld aan -of vertaald naar- hun opleidingsspecifieke leeruitkomsten, geconcretiseerd naar onderwijssector/doelgroep, leerinhoud en context, eventueel met eigen accenten op grond van signatuur, kenmerken van het omringende werkveld of andere eigen kleuring.

De term 'leeruitkomst' zelf (zie het begrippenkader) wordt gereserveerd voor de concrete beschrijving van leeruitkomsten op opleidings- of instellingsniveau, in samenspraak met het omringende werkveld en studenten. Opleidingen die nog niet eerder werkten met leeruitkomsten kunnen de overkoepelende landelijke formuleringen gebruiken als basis voor hun eigen leeruitkomsten. Elke opleiding laat zien op welke wijze de eigen leeruitkomsten gekoppeld zijn aan de vijf algemene leeruitkomstgebieden.

Educatieve opleidingen:

De leeruitkomstgebieden beperken zich vooralsnog tot de volgende educatieve opleidingen:

- Niveau 5 AD's: AD Pedagogisch educatief professional, AD Didactisch educatief professional en AD Educatief professional beroepsonderwijs
- Niveau 6 Bachelors: PABO en 2e graads lerarenopleidingen
- Niveau 7 Masters: professionele 1e graads lerarenopleidingen (hbo educatieve vakmasters)

Dat betekent niet dat de universitaire lerarenopleidingen, de ongegradeerde ALO en kunstvakdocentopleidingen, andere educatieve masters, de PDG-opleiding en andere AD's er niet aan toegevoegd kunnen worden, het betekent alleen dat de perspectieven van deze opleidingen op dit moment nog niet in de formuleringen opgenomen zijn. Vanuit het streven naar één onderwijsruimte is dat wel wenselijk (bijvoorbeeld andere masters als 'specialisme'), op termijn zelfs met toevoeging van niveau 8. Ook de instroom vanuit educatieve niveau 4-opleidingen zoals onderwijsassistent zou er op termijn aan gekoppeld kunnen worden, om doorstroom helder te maken. Dit kan deel uitmaken van de doorontwikkeling van de leeruitkomstgebieden.

Onderscheid tussen niveau 5, 6 en 7:

De beschrijvingen zijn waar mogelijk hetzelfde gehouden tussen de niveaus, om het onderscheid des te beter naar voren te laten komen. Voor dat onderscheid is o.a. gekeken naar de beschrijvingen van de NLQF-niveaus 5-6-7, naar de Dublin-descriptoren en naar de landelijke bekwaamheidseisen voor leraren.

Waar mogelijk zijn de niveau-omschrijvingen van de leeruitkomstgebieden **concentrisch** geformuleerd, maar vaak gaat het bij de verschillen in niveaus vooral om verdieping of uitbreiding van enkele specifieke aspecten, of toepassing in een andere context. De opzet is dat leeruitkomsten, vooral in het kader van vervolgoopleidingen, gemakkelijker vergeleken en gevalideerd kunnen worden. Dat betekent dat de leeruitkomstgebieden zoals ze hier staan binnen een specifieke opleiding altijd geconcretiseerd moeten worden naar doelgroep, leerinhouden en context. Een identieke formulering van leeruitkomstgebieden op bepaalde niveaus (bijvoorbeeld 'pedagogisch handelen' op niveau 6 en 7) wil dus nog niet zeggen dat de leeruitkomsten en de onderliggende kennisbases identiek zijn: er kunnen relevante doelgroep-, inhouds- of contextverschillen zijn. Bij een vervolgopleiding wordt echter uitgegaan van **vertrouwen** in transfer (**maximale transfer** van bekwaamheden, als 'entrusted

professional activities'). Alleen als blijkt dat er aanvulling van nieuwe kennis en vaardigheden noodzakelijk is, vult de student de ontbrekende stukken aan.

Bij de concentrische opbouw van de niveau-omschrijvingen wordt gebruik gemaakt van het ZelCom-model (Bulthuis 2013) dat uitgaat van de variabelen 'complexiteit' en 'zelfstandigheid-verantwoordelijkheid' in verschillende combinaties. Het verschil tussen niveau 5 en 6 kan zich bijvoorbeeld uiten in dat op niveau 5 vooral met kleinere groepjes leerlingen/studenten wordt gewerkt (maar wel leerlingen met complexer gedrag) ofwel met een grotere groep, maar dan onder eindverantwoordelijkheid van een docent, die de lange lijnen ook bewaakt. Een leraar/docent op niveau 6 kan zelfstandig voor een grotere groep staan. Voor niveau 5 ligt de verantwoordelijkheid door de minder zelfstandige positie vaak 'in het moment', en die verschuift bij niveau 6 naar een verantwoordelijkheid 'in de ontwikkeling'. Tussen leraren op niveau 6 en 7 is er niet zozeer verschil in complexiteit en zelfstandigheid in hun onderwijspraktijk, maar wordt van leraren op niveau 7 een diepere theoretische, onderzoekende benadering verwacht.

Keuzes in terminologie

Overal waar *hij/zijn* staat, moet ook *zij/haar* en *die/diens* of *hen/hun* gelezen worden.

Er is gekozen voor het gebruik van *actieve werkwoorden*, om de vertaling naar zichtbaar gedrag in leeruitkomsten te ondersteunen.

Niveau 5 en 6 zijn steeds geheel omschreven, met in *blauwe letters de afwijking van de standaardtekst*, niveau 7 alleen voor zover er een verschil is met niveau 6.

Bij een zo breed educatief werkveld en breed spectrum aan educatieve opleidingen is het bijna ondoenlijk om voor iedereen even herkenbare terminologie te hanteren. In onderstaand document zijn daarin de volgende keuzes gemaakt:

- **Lerenden:** degenen die met een bewust vormgegeven leerproces bezig zijn (leerlingen, studenten, cursisten, deelnemers, scholieren e.d.) in verschillende sectoren van het onderwijs (primair onderwijs, algemeen vormend onderwijs, voorbereidend/middelbaar/hoger beroepsonderwijs). Om redenen van leesbaarheid wordt soms **leerlingen/studenten** gebruikt.
- **Docenten:** op te vatten als alle educatieve professionals van niveau 6 en 7 (leerkrachten, docenten, 1^e en 2^e graads leraren, onderwijzers, onderwijsgevend e.d.).
- **Onderwijsondersteuners:** op te vatten als alle educatieve professionals van niveau 5 (instructeurs, pedagogische professionals, lerarenondersteuners e.d.)
- **Vakgebied:** op te vatten als alle mogelijke leerinhouden of 'content' (vakken, vakgebieden, leergebieden of andere inhouden die in een educatieve setting geleerd kunnen worden).
- **Leeractiviteiten:** op te vatten als alle bewust geplande onderdelen van het leerproces van 'lerenden' (lessen, onderwijsactiviteiten, begeleiding, projecten, reflectiegesprekken, literatuurstudie, opdrachten etc.)
- **Docentactiviteiten:** op te vatten als alle mogelijke docenttaken (leeractiviteiten ontwerpen, organiseren en uitvoeren, begeleiden, beoordelen, onderwijs evalueren, samenwerken met collega's, contacten met ouders onderhouden, professioneel netwerk onderhouden etc.)
- **School:** op te vatten als alle vormen van een onderwijsorganisatie.
- **Collega's:** op te vatten als collega's binnen de school, werkveldcollega's, vakcollega's, team, beroepsgroep (en binnen de opleidingscontext ook begeleiders en medestudenten)

LEERUITKOMSTGEBIED PEDAGOGISCH HANDELEN

PEDAGOGISCH HANDELEN

Bij het leeruitkomstgebied 'pedagogisch handelen' gaat het om de pedagogische aspecten van het handelen van de leraar of onderwijsondersteuner. Dit leeruitkomstgebied is afzonderlijk van het (vak)didactisch handelen benoemd, omdat het ook pedagogisch handelen buiten een onderwijssituatie kan betreffen.

Het leeruitkomstgebied pedagogisch handelen kent een tweedeling:

PH.1 pedagogisch handelen

PH.2 bijdragen aan brede pedagogische doelen

Deze overkoepelende landelijke omschrijvingen worden in leeruitkomsten op opleidingsniveau naar inhoud, doelgroep en context geconcretiseerd, en waar gewenst aangevuld met een opleidings specifieke of regionale focus.

PDH	NIVEAU 5	NIVEAU 6	NIVEAU 7
PDH.1	<p>Pedagogisch handelen</p> <p>De onderwijsprofessional zorgt onder verantwoordelijkheid van een docent voor een veilig en stimulerend pedagogisch leef- en leerklimaat, op het niveau van de groep en op het niveau van individuele lerenden, rekening houdend met diversiteit. Daarbij benut de onderwijsprofessional de zorgstructuur van de onderwijsinstelling. Hij stimuleert het zelfvertrouwen en de motivatie van zijn leerlingen/studenten om te leren. De onderwijsprofessional signaleert vraagstukken en uitdagingen en ontwerpt onder verantwoordelijkheid van een docent pedagogisch passende leeractiviteiten voor zijn leerlingen/studenten, begeleidt deze / voert deze uit en evalueert zijn handelen. Hij onderbouwt zijn eigen pedagogisch handelen met behulp van (aangereikte) actuele pedagogische inzichten.</p>	<p>Pedagogisch handelen</p> <p>De onderwijsprofessional zorgt voor een veilig en stimulerend pedagogisch leef- en leerklimaat, op het niveau van de groep en op het niveau van individuele lerenden, rekening houdend met diversiteit. Daarbij benut de onderwijsprofessional de zorgstructuur van de onderwijsinstelling. De onderwijsprofessional stimuleert het zelfvertrouwen en de motivatie van lerenden om te leren. De onderwijsprofessional signaleert vraagstukken en ontwerpt pedagogisch passende leeractiviteiten voor lerenden, begeleidt deze / voert deze uit en evalueert zijn handelen en het effect van de leeractiviteiten. Hij onderbouwt zijn eigen pedagogisch handelen met behulp van actuele pedagogische inzichten . De onderwijsprofessional volgt de ontwikkeling van lerenden in hun leren en gedrag en stemt zijn pedagogisch handelen daarop af, in overleg met collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de lerende verantwoordelijk</p>	<p>Pedagogisch handelen</p> <p><i>Zie beschrijving niveau 6.</i></p>

		zijn. De onderwijsprofessional communiceert actief met diverse betrokkenen rondom de lerenden, is omgevingsgevoelig en benut de diverse sociale netwerken rond de lerende.	
PDH.2	<p>Bijdragen aan brede pedagogische doelen</p> <p>De onderwijsprofessional stimuleert de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van lerenden. De onderwijsprofessional draagt, waar nodig met begeleiding, actief bij aan de burgerschapsvorming en de ontwikkeling van elke lerende tot een zelfstandige en verantwoordelijke volwassene, ook in diens oriëntatie op beroepen of vervolgoedingen en het ontwikkelen van een beroepsidentiteit (gebruikmakend van netwerken/structuren van de organisatie).</p> <p>De onderwijsprofessional draagt in samenwerking met collega's bij aan sociaal-maatschappelijke en ethische doelen als duurzaamheid, inclusie en democratisch burgerschap, op grond van de actuele maatschappelijke context en de verwachte toekomstige veranderingen voor lerenden.</p> <p>De onderwijsprofessional draagt met zijn handelen bij aan het uitvoeren van de onderwijsvisie van de eigen school, en aan de kwalificatie, socialisatie en subjectificatie van de lerenden.</p>	<p>Bijdragen aan brede pedagogische doelen</p> <p>De onderwijsprofessional stimuleert de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling en de ontwikkeling van wendbaarheid en weerbaarheid van lerenden. De onderwijsprofessional draagt actief bij aan de burgerschapsvorming en de ontwikkeling van elke lerende tot een zelfstandige en verantwoordelijke volwassene, ook in diens oriëntatie op beroepen of vervolgoedingen en het ontwikkelen van een beroepsidentiteit (gebruikmakend van netwerken/structuren van de organisatie).</p> <p>De onderwijsprofessional draagt in samenwerking met collega's bij aan sociaal-maatschappelijke en ethische doelen als duurzaamheid, inclusie en democratisch burgerschap, op grond van de actuele maatschappelijke context en de verwachte toekomstige veranderingen voor lerenden.</p> <p>De onderwijsprofessional draagt met zijn handelen bij aan het uitvoeren van de onderwijsvisie van de school, en aan de kwalificatie, socialisatie en subjectificatie van de lerenden.</p>	<p>Bijdragen aan brede pedagogische doelen</p> <p><i>Zie beschrijving niveau 6, aangevuld met:</i> De onderwijsprofessional draagt vanuit een gedegen kennis van actuele pedagogische theorieën en inzichten bij aan de pedagogische en onderwijskundige ontwikkeling van school en/of beroepsgroep.</p>

LEERUITKOMSTGEBIED (VAK)DIDACTISCH HANDELEN

(VAK)DIDACTISCH HANDELEN

Bij het leeruitkomstgebied '(vak)didactisch handelen' gaat het om (vak)didactische aspecten van het handelen van de leraar of onderwijsondersteuner. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen algemene didactiek en specifieke vakdidactische werkwijzen en modellen die bij een specifieke leerinhoud horen.

Het leeruitkomstgebied (vak)didactisch handelen kent een driedeling:

VDH.1 (vak)didactisch ontwerpen en voorbereiden

VDH.2 (vak)didactisch uitvoeren

VDH.3 (vak)didactisch evalueren

Deze overkoepelende landelijke omschrijvingen worden in leeruitkomsten op opleidingsniveau naar inhoud en context geconcretiseerd, en waar gewenst aangevuld met een opleidingsspecifieke of regionale focus.

VDH	NIVEAU 5	NIVEAU 6	NIVEAU 7
VDH.1	<p>(Vak)didactisch ontwerpen en voorbereiden</p> <p>De onderwijsprofessional ontwerpt en bereidt onder verantwoordelijkheid van een docent leeractiviteiten voor waarin hij de leerinhouden van het vakgebied en de inzet van de verschillende (vak)didactische methodieken en middelen duidelijk relateert aan de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van de lerenden. De onderwijsprofessional richt de fysieke en/of digitale leeromgeving hierop in, met inachtneming van relevante randvoorwaarden zoals veiligheidsvoorschriften. De onderwijsprofessional onderbouwt het eigen (vak)didactisch handelen met behulp van (aangereikte) actuele (vak)didactische inzichten en werkwijzen.</p>	<p>(Vak)didactisch ontwerpen en voorbereiden</p> <p>De onderwijsprofessional ontwerpt en bereidt, in afstemming met collega's en passend bij het onderwijskundig beleid van de school, leeractiviteiten voor waarin hij de leerinhouden van het vakgebied en de inzet van de verschillende (vak)didactische methodieken en middelen duidelijk gerelateerd zijn aan de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van de lerenden. De onderwijsprofessional richt de fysieke en/of digitale leeromgeving hierop in, met inachtneming van relevante randvoorwaarden zoals veiligheidsvoorschriften. De onderwijsprofessional ontwikkelt samen met collega's ook grotere onderwijseenheden, doorgaande lijnen en leertrajecten, afgestemd op langere termijn doelen van het vakgebied, via een proces van analyseren, ontwerpen, maken, uitvoeren, evalueren en bijstellen. De onderwijsprofessional maakt keuzes in de (vak)didactische aanpak op grond van actuele ontwikkelingen in het vakgebied en (beroeps) contexten waarin de vakspecifieke leerinhouden een rol spelen. De onderwijsprofessional onderbouwt het eigen (vak)didactische handelen met</p>	<p>(Vak)didactisch ontwerpen en voorbereiden</p> <p><i>Zie beschrijving niveau 6, aangevuld met:</i> De onderwijsprofessional handelt vanuit een helikopterview op wetenschappelijke ontwikkelingen binnen het vakgebied, vakdidactisch specifieke kenmerken van het vakgebied en actuele internationale vakdidactische inzichten. Vanuit deze deskundigheid en overzicht over het hele leerplan denkt de onderwijsprofessional mee over en initieert zo nodig leerplanwijzigingen.</p>

		<p>behulp van actuele (vak)didactische inzichten en werkwijzen, met oog voor de relatie tussen vakgebieden. Samen met collega's zorgt de onderwijsprofessional voor (vak)didactische innovaties binnen de school.</p>	
VDH.2	<p>(Vak)didactisch uitvoeren</p> <p>De onderwijsprofessional voert onder begeleiding planmatig en doelgericht onderwijs- en begeleidingsactiviteiten uit. De onderwijsprofessional maakt gebruik van (vak)didactische, activerende werkvormen, aansluitend bij de gestelde doelen en specifieke talenten en leerbehoeften van de lerenden, om het leren betekenisvol te maken en lerenden te activeren om de gestelde doelen ten aanzien van het vakgebied te behalen. Daarbij handelt de professional met persoonlijke aandacht voor de lerenden, volgens beroepsethische normen, en doet recht aan de aanwezige diversiteit.</p>	<p>(Vak)didactisch uitvoeren</p> <p>De onderwijsprofessional voert zelfstandig, in afstemming met collega's, planmatig en doelgericht onderwijs- en begeleidingsactiviteiten uit. De onderwijsprofessional maakt gebruik van (vak)didactische, activerende werkvormen, aansluitend bij de gestelde doelen en specifieke talenten en leerbehoeften van lerenden, om het leren betekenisvol te maken en lerenden te activeren om de gestelde doelen ten aanzien van het vakgebied te behalen. Daarbij handelt de professional met persoonlijke aandacht voor lerenden, volgens beroepsethische normen, en doet recht aan de aanwezige diversiteit. De onderwijsprofessional speelt tijdens de uitvoering flexibel in op de onderwijssituatie en past waar nodig het handelen direct op de situatie aan.</p>	<p>(Vak)didactisch uitvoeren</p> <p>Zie beschrijving niveau 6, aangevuld met: Met een onderzoeksmatige, kritische en creatieve benadering verdiept de onderwijsprofessional het vakgebied voor lerenden door aandacht voor achtergronden en kenmerken van het schoolvak.</p>
VDH.3	<p>(Vak)didactisch evalueren</p> <p>Bij de uitvoering en na afloop van het onderwijs volgt de onderwijsprofessional de ontwikkeling van lerenden in de te bereiken (korte en lange termijn) leerdoelen van het vakgebied. Onder verantwoordelijkheid van een docent zorgt de onderwijsprofessional voor passende formatieve evaluatie en summatieve toetsing.</p>	<p>(Vak)didactisch evalueren</p> <p>Bij de uitvoering en na afloop van het onderwijs volgt de onderwijsprofessional de ontwikkeling van lerenden in de te bereiken (korte en lange termijn) leerdoelen van het vakgebied. De onderwijsprofessional zorgt voor passende formatieve evaluatie en summatieve toetsing, analyseert regelmatig en adequaat of en hoe de leerdoelen gerealiseerd worden, monitort het effect van de evaluaties en toetsing en stelt op basis van deze analyse zo nodig de leeractiviteiten of grotere onderwijseenheden of leertrajecten (vak)didactisch bij.</p>	<p>(Vak)didactisch evalueren</p> <p>Zie beschrijving niveau 6, aangevuld met: De onderwijsprofessional onderzoekt op systematische en cyclische wijze de effecten van de evaluaties en toetsing en doet indien gewenst op basis van deze onderzoeksresultaten uitspraken die richtinggevend zijn voor nieuw beleid.</p>

LEERUITKOMSTGEBIED (VAK)INHOUDELIJKE EXPERTISE

(VAK)INHOUDELIJKE EXPERTISE

Bij het leeruitkomstgebied '(vak)inhoudelijke expertise' gaat het om beheersing van de (vak)inhoudelijke kennis en vaardigheden zoals vastgelegd voor het betreffende vakgebied (of vak, leergebied, leerinhoud) en kwalificatieniveau. Het gaat daarbij om de eigen beheersing van kennis en vaardigheden van het vakgebied, **niet** om de (vak)didactische kennis en vaardigheden.

Het is nodig om (vak)inhoudelijke expertise apart te kunnen benoemen en aantonen, omdat dit de flexibiliteit vergroot voor degenen die een tweede bevoegdheid willen halen, willen verbreden in een leergebied of doorstromen naar het eerstegraadsgebied.

Door inhoudelijke expertise apart te benoemen kan er ook ingespeeld worden op het ontstaan van nieuwe vakgebieden.

Nadere omschrijving en indeling van dit leeruitkomstgebied ligt bij de (landelijke) vakexperts, zo mogelijk op grond van het deel van de opleidingsspecifieke landelijke kennisbasis dat de vakinhoudelijke kennis en vaardigheden beschrijft (niet de vakdidactiek). Niet alle inhoudsgebieden van het onderwijs beschikken echter over een landelijke kennisbasis.

Opleidingen kunnen hun leeruitkomsten voor dit leergebied concretiseren, en waar gewenst aanvullen met een opleidingsspecifieke of regionale focus.

Voor leeruitkomsten binnen dit leeruitkomstgebied geldt dat ze alleen op kennis en vaardigheden gericht kunnen zijn (afhankelijk van de aard van het betreffende vakgebied) en niet tot de afstudeerfase hoeven te behoren.

VIE	NIVEAU 5	NIVEAU 6	NIVEAU 7
...	... <i>(vast te stellen door inhoudelijke experts)</i>	... <i>(vast te stellen door inhoudelijke experts)</i>	... <i>(vast te stellen door inhoudelijke experts)</i>

LEERUITKOMSTGEBIED ONDERZOEKEND HANDELEN

ONDERZOEKEND HANDELEN

Bij het leeruitkomstgebied 'onderzoekend handelen' gaat het om het onderzoekend handelen, oftewel het zichtbaar maken van onderzoekend vermogen. Het is als apart leeruitkomstgebied benoemd, omdat dit beoordelingsgebied een verschil maakt tussen niveau 5, 6 en 7.

Deze overkoepelende landelijke omschrijvingen worden in leeruitkomsten op opleidingsniveau naar inhoud en context geconcretiseerd, en waar gewenst aangevuld met een opleidings specifieke of regionale focus.

OZH	NIVEAU 5	NIVEAU 6	NIVEAU 7
	<p>Onderzoekend handelen</p> <p>De onderwijsprofessional signaleert en identificeert mogelijke vraagstukken in de eigen onderwijspraktijk. De onderwijsprofessional stelt vragen en verzamelt in opdracht gerichte informatie m.b.t. eenvoudige praktijkvraagstukken voor het verbeteren van de eigen onderwijspraktijk. De onderwijsprofessional maakt daarbij gebruik van praktijkgegevens, verschillende perspectieven van belanghebbenden en (aangedragen) kennis van relevante bronnen, en deelt de opbrengst met collega's.</p>	<p>Onderzoekend handelen</p> <p>De onderwijsprofessional zoekt proactief naar mogelijke vraagstukken in de eigen onderwijspraktijk vanuit een innovatiegerichte veranderbereidheid. De onderwijsprofessional signaleert, identificeert en onderzoekt op systematische en navolgbare wijze en met een passende mate van grondigheid meer of minder complexe praktijkvraagstukken, voor het verbeteren van de eigen onderwijspraktijk. De onderwijsprofessional maakt daarbij gebruik van praktijkgegevens, verschillende perspectieven van belanghebbenden en kennis van relevante theoretische bronnen. De onderwijsprofessional houdt rekening met onderzoeksethische aspecten, grenzen aan generaliseerbaarheid, en kwaliteitseisen zoals validiteit en betrouwbaarheid. De onderwijsprofessional deelt de opbrengst met collega's.</p>	<p>Onderzoekend handelen</p> <p>De onderwijsprofessional zoekt proactief naar mogelijke vraagstukken in de onderwijspraktijk vanuit een innovatiegerichte veranderbereidheid. De onderwijsprofessional signaleert, identificeert en analyseert complexe vraagstukken uit de beroepspraktijk. De onderwijsprofessional ontwerpt mogelijke oplossingen, ontwerpen en/of interventies met praktijkonderzoek op basis van een diepgaande, logische synthese van beschikbare kennis waarbij inzichten uit relevante (internationale) vak- en onderzoeksliteratuur contrasteert en meerdere perspectieven afweegt. De onderwijsprofessional voert praktijkgericht onderzoek zelfstandig of in teamverband op methodisch correcte manier uit, en houdt rekening met onderzoeksethische aspecten, grenzen aan generaliseerbaarheid, en kwaliteitseisen zoals validiteit en betrouwbaarheid. De onderwijsprofessional zorgt ervoor dat de resultaten doorwerken in de praktijk, zowel binnen de eigen schoolorganisatie als de beroepsgroep. Indien gewenst deelt de onderwijsprofessional onderzoeksprocessen en onderzoeksresultaten regionaal, landelijk of internationaal.</p>

LEERUITKOMSTGEBIED PROFESSIONELE IDENTITEIT

PROFESSIONELE IDENTITEIT

Het leeruitkomstgebied **professionele identiteit** kent een indeling in drie subcategorieën:

PI.1 professioneel ontwikkelen

PI.2 professionele identiteit expliciteren

PI.3 professioneel werken

Deze overkoepelende landelijke omschrijvingen worden in leeruitkomsten op opleidingsniveau naar inhoud en context geconcretiseerd, en waar gewenst aangevuld met een opleidings specifieke of regionale focus.

PI	NIVEAU 5	NIVEAU 6	NIVEAU 7
PI.1	<p>Professioneel ontwikkelen</p> <p>De onderwijsprofessional reflecteert kritisch op het eigen professionele handelen en de eigen kwaliteiten. De onderwijsprofessional ontwikkelt voortdurend het werk, leert samen met en van collega's, op basis van reflectie in interactie met de omgeving. De onderwijsprofessional stuurt, met begeleiding waar nodig, de eigen voortgezette professionalisering met behulp van reflectie en persoonlijke doelen, waarbij hij de volgende ontwikkelingsstap binnen de eigen persoonlijk ontwikkelperspectief schetst.</p>	<p>Professioneel ontwikkelen</p> <p>De onderwijsprofessional reflecteert kritisch op de eigen professionele handelen en de eigen kwaliteiten. De onderwijsprofessional ontwikkelt zich voortdurend in het werk, leert samen met en van collega's, op basis van reflectie in interactie met de omgeving en de beroepsgroep. De onderwijsprofessional werkt samen in (regionale of andere) netwerken. De onderwijsprofessional stuurt zelfstandig de eigen voortgezette professionalisering met behulp van reflectie en persoonlijke doelen, waarbij hij de volgende ontwikkelingsstap binnen de eigen persoonlijk ontwikkelperspectief schetst.</p>	<p>Professioneel ontwikkelen</p> <p><i>Zie beschrijving niveau 6, aangevuld met:</i> Ten behoeve van de eigen professionele ontwikkeling en de ontwikkeling van het onderwijs op zijn school en in breder perspectief draagt de onderwijsprofessional bij aan kenniscreatie en innovatie.</p>
PI.2	<p>Professionele identiteit expliciteren</p> <p>De onderwijsprofessional expliciteert de professionele identiteit door de eigen visie op onderwijs (praktijktheorie) te spiegelen aan die van anderen aan de hand van dilemma's uit de eigen onderwijspraktijk.</p>	<p>Professionele identiteit expliciteren</p> <p>De onderwijsprofessional expliciteert de professionele identiteit door de eigen visie op onderwijs (praktijktheorie) te onderzoeken op onderliggende overtuigingen, normen en waarden, en te spiegelen aan die van anderen aan de hand van dilemma's uit de onderwijspraktijk.</p>	<p>Professionele identiteit expliciteren</p> <p><i>Zie beschrijving niveau 6, aangevuld met:</i> De onderwijsprofessional onderbouwt zijn visie met wetenschappelijke inzichten ten aanzien van het onderwijs en het leren en benut ze binnen de onderwijskundige oriëntatie van de school.</p>

	De onderwijsprofessional neemt verantwoordelijkheid binnen zijn professionele ruimte.	De onderwijsprofessional neemt verantwoordelijkheid binnen de professionele ruimte en verantwoordt keuzes op grond van een onderbouwde visie op onderwijs, met aandacht voor de regionale en (inter)nationale context.	De onderwijsprofessional draagt actief een gedeelde visie uit op het vak, de vakdidactiek en het onderwijs, ook buiten de school in landelijke of internationale overlegorganen.
PI.3	<p>Professioneel werken</p> <p>De onderwijsprofessional communiceert en werkt samen met lerenden, collega's, ouders/verzorgers en anderen die bij de lerenden betrokken zijn. De onderwijsprofessional handelt volgens morele en beroepsethische normen. De onderwijsprofessional organiseert, plant en stelt prioriteiten binnen de taken/taakgebieden.</p>	<p>Professioneel werken</p> <p>De onderwijsprofessional communiceert en werkt samen met lerenden, collega's, ouders/verzorgers en anderen die bij de lerenden betrokken zijn. De onderwijsprofessional handelt volgens morele en beroepsethische normen. De onderwijsprofessional organiseert, plant en stelt prioriteiten binnen de taken/taakgebieden, ook toegepast op de middellange termijn.</p>	<p>Professioneel werken</p> <p><i>Zie beschrijving niveau 6, aangevuld met:</i> De onderwijsprofessional communiceert en werkt samen met professionals binnen en buiten de eigen organisatie, uit de eigen beroepsgroep en voor de lerenden of school relevante beroepsgroepen.</p>